

Nieuwe *Potentilla fruticosa* gezond en veelkleuriger

In het sortiment *Potentilla fruticosa* zijn in de loop van de jaren veel nieuwe cultivars ontwikkeld. Er zijn nieuwe kleuren op de markt gekomen, maar er is ook flink gesleuteld aan de gezondheid. PPO onderzocht 80 van de 150 soorten.

Potentilla fruticosa is een heester die veel wordt gebruikt in het openbaar groen en op beperkte schaal in particuliere tuinen. Van nature is het een gemakkelijke plant, die vooral opvalt door zijn lange bloeitijd: vaak van het late voorjaar tot in de nazomer of herfst. Naast de natuurlijke gele en witte bloemkleur, zijn er in de loop van de jaren nieuwe cultivars ontwikkeld met rode, roze en oranje bloemen. Ook de gezondheid is verbeterd. Dit geeft het gewas een enorme impuls.

In totaal zijn er wereldwijd zo'n 500 soorten *Potentilla*. Hiermee is het één van de grotere geslachten van de Rosaceae-familie (*Rosaceae*). Veruit het grootste deel van alle *Potentilla*-soorten is kruidachtig; slechts een enkeling, waaronder *P. fruticosa*, is houtig.

Recent Amerikaans DNA-onderzoek heeft aangetoond dat de groep van struikvormige *Potentilla* erg afwijkt van de andere soorten. Daarbij was het voorstel om deze groep in een apart geslacht te classificeren: *Dasiphora*. Daarbij wordt dus ook de soortnaam *Potentilla fruticosa*, de belangrijkste soort in deze groep, veranderd in *Dasiphora fruticosa*. Dit is overigens niet nieuw, het is in het verleden ook al eens voorgesteld. In diverse flora's en websites (onder andere Engelstalige Wikipedia) wordt deze moderne taxonomische opvatting gevolgd. In de boomkwekerijsector en ook de naamlijst van houtige gewassen wordt deze ingrijpende naamsverandering, voorlopig, niet gevolgd. Ook in dit artikel wordt daarom de oude en vertrouwde naam *Potentilla fruticosa* aangehouden.

Groot verspreidingsgebied

Potentilla fruticosa heeft een zeer groot natuurlijk verspreidingsgebied waar-

P. fruticosa 'Kobold' is een zeer compact, rijkbloeiende en gezonde halfhoge cultivar.

binnen diverse klimaten voorkomen; van Oost-Azië tot Zuid en Noordwest Europa en van Canada tot het zuiden van de Verenigde Staten. Vanwege dit enorme verspreidingsgebied is de natuurlijke variatie binnen de soort erg groot. Daarom zijn er binnen *P. fruticosa* diverse ondersoorten of variëteiten bekend, zoals var. *arbuscula*, var. *davurica* en var. *parvifolia*. In dit sortimentsonderzoek worden ze, conform de Naamlijst van houtige

gewassen, beschouwd als variëteiten binnen de variabele soort *P. fruticosa*. Sommige bronnen, zoals de Flora van China, beschouwen één of meerdere hiervan als aparte soorten: *P. arbuscula* (of *Dasiphora arbuscula*), *P. davurica* (of *Dasiphora davurica*) en *P. parvifolia* (*Dasiphora parvifolia*). Het volgen van deze opvatting zou voor de boomkwekerijsector erg ingrijpend zijn want dan zouden veel cultivars niet meer tot *P. fruticosa* gerekend kunnen

worden. Ze behoren dan tot één van de genoemde andere soorten of het zijn hybriden. Het aanhouden van *Potentilla fruticosa* als zijnde één grote variabele soort heeft dus grote praktische voordelen.

Moderne veredeling succesvol

De grote natuurlijke variatie van *Potentilla fruticosa* is een belangrijke basis geweest voor de ontwikkeling

van een groot aantal cultivars met een grote variatie aan groeiwijze, bladkleur, bladvorm, bloemvorm en bloemkleur. Voor 1950 waren vooral de struikvormige geel- en witbloemige cultivars bekend zoals 'Gold Drop', 'Elizabeth', 'Snowflake', 'Grandiflora' en 'Maanelys', maar ook afwijkende cultivars qua bladkleur zoals 'Vilmoriniana' en 'Beesii'.

In de jaren '60 en '70 werden veel verbeterde cultivars geïntroduceerd,

RESULTATEN

Het sortiment beproefd

Inmiddels zijn er ruim 150 verschillende cultivars bekend. Ongeveer 80 cultivars zijn op twee verschillende locaties getest. De planten zijn aangeplant op de proefvelden van PPO in Boskoop in veengrond en in Lisse in zandgrond. De planten zijn door PPO beschreven en beoordeeld op gebruikswaarde. Het onderzoek is gefinancierd door Productschap Tuinbouw. De KVBC voerde een sterrenkeuring uit.

De planten waren afkomstig van *Potentilla*-specialist Piet Kolster, aangevuld met enkele cultivars van Darthuizer Boomkwekerijen. Het sortiment bestond in principe uit de nieuwe cultivars, aangevuld met het standaard handelssortiment en goede referentiecultivars. Resultaten uit de vorige sterrenkeuring en bevindingen van de Nederlandse Plantencollectie speelden een belangrijke rol bij het bepalen van de keuze. Van 2009 tot 2012 zijn er waarnemingen verricht door PPO en is de collectie diverse malen gekeurd door de keuringscommissie van de KVBC.

Alle beoordeelde planten zijn op naam gebracht, beschreven en gefotografeerd. De beschrijvingen zijn samengesteld aan de hand van literatuuronderzoek, veldobservaties en discussies met kwekers en specialisten. De weergegeven gebruikswaardedata, zoals ziektegevoeligheid, bloeitijd en stevigheid zijn een gemiddelde van de waarnemingen van de opplantingen in Lisse en Boskoop. Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

zowel qua bloeirijkheid (bijvoorbeeld 'Goldfinger' en 'Kobold') als bodembedekking (bijvoorbeeld 'Dart's Golddigger' en 'Medicine Wheel Mountain'). Ook de eerste roze en roodbloeiende cultivars werden geïntroduceerd, zoals 'Tangerine' (oranjeachtig) en 'Red Ace' (oranjerood).

Vanaf de jaren '80 werden nieuwe cultivars op de markt gebracht zoals 'Limelight' en 'Living Daylight' met een betere gezondheid en/of bloei- >

'Hopley's Orange' heeft een rijke bloei met een stabiele bloemkleur.

De halfgevuldbloemige 'Kupinpa' is door haar rijke en lange bloei een welkome nieuwe cultivar.

'Limelight' is nauwelijks gevoelig voor spint en meeldauw en heeft goede bloeieigenschappen en daarmee is het een topper in het sortiment.

rijkheid of een sterkere rode, oranje of roze bloemkleur zoals 'Hopley's Orange' en 'Blink' (Princess). Vooral vanaf 1990 kwam de nadruk te liggen op compactheid, bloeirijkheid en gezondheid en kwamen er cultivars met stabielere rode, roze en oranje bloemkleuren op de markt. Toppers daarbij zijn de roze en dubbelbloemige 'Pink Beauty' (Lovely Pink) en 'Kupinpa' (Pink Paradise), de compacte oranjebloemige 'Uman' (Mango Tango) en de zuiver roodbloemige 'Red Lady'.

Uit het sortimentsonderzoek blijkt dat een aantal oude cultivars zoals 'Manchu' en 'Maanelys' en semi-oude cultivars zoals 'Goldfinger', 'Sommerflor' en 'Kobold' het nog steeds erg goed doen. Maar ook veel nieuwere cultivars scoren hoog en overtroeven daarmee veel oudere cultivars, vooral in het segment rood-roze- en oranjebloemigen. Hiermee blijkt moderne veredeling erg succesvol te zijn in *Potentilla fruticosa*. Het huidige topsortiment bestaat uit een mix van oude, semi-oude en moderne cultivars.

Potenties van *Potentilla*

Sterke punten van *Potentilla fruticosa* zijn vooral de zeer lange bloeitijd (vaak van mei tot ver in de herfst) en de droogteresistentie. Zo kunnen planten ook gebruikt worden op zeer droge plaatsen, bijvoorbeeld onder berken. Wel oppassen dat het niet te

De keuringscommissie vindt *P. fruticosa* 'Goldfinger' zonder twijfel de mooiste hoge geelbloeiende struikganzerik.

donker of te nat wordt. Halfschaduw en een vochtige bodem worden doorgaans wel getolereerd, maar te veel schaduw of een te natte standplaats niet. Schrale voedingsarme bodems worden ook goed verdragen, maar zijn niet noodzakelijk.

Verder laat *Potentilla fruticosa* zich heel goed snoeien, ook met een maai-balk. Het blijkt dat planten die elk jaar worden teruggesnoeid, er langer goed uit blijven zien. Ze gaan wat later bloeien, maar bloeien langer door. Een plant die al jaren niet gesnoeid is, moet niet ineens in een keer diep worden teruggesnoeid. Dit kan beter in twee keer gebeuren. Bij sommige cultivars is snoeien niet nodig omdat ze door hun horizontale vertakking van nature laag blijven (bijvoorbeeld bij 'Medicine Wheel Mountain').

Struikganzerikken zijn in principe zeer goed winterhard (USDA zone 3), maar er is variatie binnen de soort. In Nederland geven koude en vorst geen problemen; wel kan een te natte standplaats uitval geven in de winter.

Vanwege de winterhardheid is het ook een prima soort voor Scandinavië en Oost-Europa.

Ziekten en plagen komen in beperkte mate voor. Het gaat daarbij vooral om (echte) meeldauw en spint. In beide gevallen is aantasting zelden desastreus, maar zorgt wel voor een lelijke aanblik en verminderde vitaliteit van de plant. Planten onder suboptimale omstandigheden worden eerder aangetast dan goed verzorgde vitale planten. Verder is het ook een kwestie van genetische aanleg; de ene cultivar is gevoeliger dan de andere. Vanwege selectie op gezondheid zijn veel moderne cultivars weinig ziektegevoelig. Tijdens het onderzoek zijn gestructureerde waarnemingen gedaan qua ziektegevoeligheid en de eindresultaten zijn weergegeven in een aparte kolom in tabel.

Het rapport, inclusief achtergrondinformatie, plantbeschrijvingen en resultaten van de keuring, is te vinden in Dendroflora 48. <

Het donkergroene blad vormt een contrast met de lichtgele bloemen van 'Living Daylight'.

De nieuwe zeer rijkbloeiende geeloranje 'Uman' (Mango Tango) is volgens de keuringscommissie de beste oranjebloemige cultivar van dit moment.

Overzichtstabel van de positief gewaardeerde *Potentilla fruticosa*

Cultivar	Hoog x Breed (cm)	Bladkleur	Bloem-diam.(cm)	Bloemkleur	Gezondheid	Opmerkingen
* 'Abbotswood'	70 x 90	groen	3	wit	+ -	
s 'Beesii'	50 x 50	zilvergrijs	2,5	goudgeel	+++	mooie bladplant
* 'Dakota Sunrise'	40 x 80	(grijs)groen	3,5	(licht)geel	+	verbetering 'Elizabeth'
** 'Dart's Golddigger'	45 x 70	(grijs)groen	4	goudgeel	++	beste gele bodembedekker
s 'Daydawn'	50 x 80	groen	3	geel-roze	+	aparte bloemkleur
** 'Elfenbein'	50 x 80	grijsgroen	3,2	(room)wit	+	groot blad; bodembedekker
* 'Gold Drop'	80 x 80	lichtgroen	2	goudgeel	+++	klein blad
*** 'Goldfinger'	80 x 90	groen	3	goudgeel	++	mooiste hoge gele
** 'Goldkissen'	75 x 70	lichtgroen	2,2	goudgeel	+++	klein blad
* 'Goldteppich'	50 x 70	(grijs)groen	3	goudgeel	+	groot blad
* 'Grace Darling'	80 x 100	(grijs)groen	3	lichtroze	+	mooiste lichtroze
* 'Grandiflora'	100 x 70	(licht)groen	3	geel	++	hoge stijve groeiwijze
** 'Hopley's Orange'	50 x 90	groen	2,8	oranje	+	meest oranje cultivar
* 'Interma' (Dart's Cream)	40 x 80	grijsgroen	3,5	crèmekleurig	+	verbetering 'Cream Carpet'
* 'Janet'	30 x 60	groen	2,8	lichtgeel	+ -	compacte groei
* 'Katherine Dykes'	90 x 100	(grijs)groen	2,5	(licht)geel	++	droogteresistent
* 'Klondike'	60 x 60	groen	3	goudgeel	++	klein blad
* 'Kobold'	60 x 90	groen	3	goudgeel	++	zeer compacte groei
*** 'Kupinpa' (Pink Paradise)	50 x 70	groen	3	roze	+	bloemen half gevuld
*** 'Limelight'	80 x 100	groen	3	witgeel	+++	sterk en rijkbloeiend
*** 'Living Daylight'	50 x 70	(donker)groen	2,2	(licht)geel	+	klein blad
* 'Longacre'	40 x 80	(grijs)groen	3	(licht)geel	+ -	verbetering 'Elizabeth'
** 'Maanelys'	90 x 100	grijsgroen	2,5	(licht)geel	++	compacte groei
** 'Manchu'	40 x 70	(zilver)grijs	2,5	wit	-	roodachtige stengels
** 'Marrob' (Marian Red Robin)	40 x 60	groen	2,8	(licht)rood	++	beste rode
** 'McKay's White'	70 x 100	groen	3	(room)wit	++	rijkbloeiend; niet zuiverwit
** 'Medicine Wheel Mountain'	20 x 80	(grijs)groen	2,8	goudgeel	++	platte groeiwijze
* 'Mount Everest'	100 x 90	groen	2,5	wit	++	mooiste hoge witte
* 'Orangeade'	60 x 80	groen	2,8	roodoranje	++	bloemkleur instabiel
** 'Pink Beauty' (Lovely Pink)	60 x 60	groen	2,5	roze	++	bloemen enkel tot half gevuld
* 'Primrose Beauty'	80 x 80	grijsgroen	3	witgeel	+	grijsbladige 'Limelight'
s 'Purdomii Alba'	80 x 70	groen	2,2	wit	+ -	zeer donkere stengels
* 'Red Ace'	50 x 70	groen	3	oranjerood	++	bloemkleur vrij instabiel
** 'Red Lady'	40 x 60	(donker)groen	2,8	rood	-	meest rode cultivar
** 'Rheinsberg'	50 x 70	(grijs)groen	3	goudgeel	++	compacte groei
s 'Silvery Moon'	25 x 60	wit- tot geelbont	3	(licht)geel	+ -	klein blad
*** 'Sommerflor'	50 x 50	(grijs)groen	3	goudgeel	++	vruchtkelken rood
* 'Sunset'	50 x 90	groen	3	geeloranje	-	verbetering van 'Tangerine'
*** 'Uman' (Mango Tango)	50 x 60	(licht)groen	2,5	geeloranje	++	zeer compacte groei
* 'Vilmoriniana'	90 x 70	zilver(grijs)	3,2	roomwit	++	zeer mooie bladplant
** 'White Lady'	80 x 90	groen	3	wit	+	witter dan 'McKays White'
*** 'Yellow Bird'	80 x 80	(licht)groen	2,5	goudgeel	+++	bloemen enkel tot half gevuld

Waardering: *** = uitstekend, ** = zeer goed, * = goed, s = voor speciale doeleinden
Gezondheid: Schaal van - - (ziektegevoelig) tot +++ (zeer gezond)